

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Köz művelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A szép fogalmáról.

(Folytatás.)

Ha valamely tárgy nemesebb tulajdonai által lelki szemeink előtt a közönséges szép színvonalán felül magasan tűnő felik, ezen tűnőklési fokozata szerint irántai érzelmünk különféleképp fokozódik, u. m. nagyrabecsülés, csodálat, hódolat, bámulat, szent borzalom, mely a megfelelő szeretet érzélem sejtéit átszőve, mint egy sötét színezettel, szent komolysággal fátyolozza be a tárgyakat, a szív meg kimondhatlan örömben uszik; az így érzett érzemény a — fönséges. A folyó — mondja Blain — mely partjai közt csendesen csörgedez, szép tárgy; de ha sebes árvizzé válván, partjai közül nagy zajjal kicsap, akkor fönségessé lesz; Herder szerint a jónak virága, a szépnek netovábbja, szép a tökély magas fokán, honnan helyesen határozza meg Jungmann: „A fönséges nem egyéb, mint a benső jóságnak rendkívül magas foka és telje, menyinyben az természeténél fogva szívünkben a hódolat és szeretet párosult érzetét kelti, s ha figyelemmel kísérjük, bennünk a csodálattal vegyült magas örömegek egy édes, de egyuttal komoly élvezetnek veti meg alapját.“ Isten a legfőbb jóság, legfőbb szépség, egyszersmind a legfönségesebb, mint a szt. Atyák által csakugyan „*magaloprépeia*“ nagy szépség, dicsőség, fölség kifejezéssel magasztaltatik. Fönséges mind az, a mit ő közvetlenül mivel, miben isteni tulajdonai szembetűnő világozással nyilvánulnak.

Habár a fönséges a szép magas foka, mégis Blain szerint a részek arányossága multhatatlanul nem szükséges a fönségeshez; a szépség ugyan kellemes vidámságban ringatja a lelket, de a fönséges fölemeli azt. A lélek kellemé a lelki élet nyilatkozatainak arányossága; a kellem egyik feltétele a teljes szépségnek, mivel az egyes részek helyes arányát és az egészhez viszonyát feltételezi, — de nyilatkozhatik teljesen szépségen kívül is; azért a lélek lehet kellemes, tökéletes szépség nélkül, de nem viszont. Midőn a lélek kifejtett erő összhangzatának tudata érzetében mind azt megvalósítja, a mi természete határai közt lehetséges, lelki nagyságra emelkedik föl. Fönséges akkor lesz a lélek, hogy ha a földi érdekek és balvélemények dacára az érzékiség és képzelődés fölé emelkedve a

szellemiekhez közeledik. Amaz az érzéki természet érdekeit alá rendeli a szelleminek, a fönséges azzal ennek áldozatul hozza. A nagyság egyszer megszerezve állandó tulajdona a léleknek, a fönséges az élet ünnepléyes mozzanataiban nyilatkozik. — midőn a bölcs a sors csapásai alatt rendületlenül áll, midőn az embernek a hit és földi javak, becsület és élet között kell választania. Az isteniek által meghatott lélek ekkor tesz tanúságot menyéi eredetéről, s mint valami istenség az élvezet, földi javak, érdekek fölé emelkedik, és a szellemiek országában lebeg. Az isteni fönségnek szintoly fönséges rajzát olvashatjuk a szent könyvek lapjain, Klopstock Messiasában, Milton Elvezett paradicsomában, Madách. Az ember tragédiájában.

A szépség a teremtmények országában az erkölcsi világban tűnik fel legmagasabb fényében, tehát a fönségest is legközelebb itt kell keresnünk. A megpróbáltatás e kényes mezején ez életben az erkölcsi szabadság teljes ereje csak ellenállás harcz és győzelem által nyilvánul, mely a görögből is e két szóval fejezhető ki: „mondj le magadról és tőrj.“ Akkor lesz a lélek tehát fönséges, ha önmagát legyőzve, áldozatul hozza, nehogy valami az ő és Isten akarata közti összhangzatot megzavarja, iparkodik életének minden egyes mozzanataiban az erkölcsi törvényt megvalósítani, sőt szeretettől indítatva még többet tesz, mint megnyit Isten tőle kíván. Fönséges azon lélek, melyet a római költő oly elragadóan ecsetel:

„Si fractus illabatur orbis
Impavidum feriant ruinae.“

A fönséges lélek bámulandó példányait csodáljuk az ókori népek, különösen a görögök és rómaiaknál, szintugy, mint a későbbi nemzetek történelmében is; de mi volt az a martyrok lángoló szeretetéhez hasonlítva, kik tetteikkel hódolatra kényszerítnek, s kik közül egy szt. Pálról így nyilatkozik Chrysostom: Helyezték ellenébe az egész világot s megfogjátok látni, hogy az apostol lelke legyőzi a világot; ő nagyobb, mint az egész világ, ki magát a menyét örömeivel együtt kész lett volna Krisztus szeretetéért teláldozni! A fönséges elérhetlen eszmény képét Krisztusban imádjuk, a ki fölött való elmélkedés Klopstock tolla alá a Messias t dictálta.

Az anyagi világban mutatkozó szépséget tulajdonkép főnségesnek nem lehet nevezni; az erkölcsvilági főnséggel szemben eltörpül. Sokkal csekélyebb, hogy sem a tisztelet és csodálat tárgyává válhatnak; az értelmes lélek azt mindig egy fensőbb ok okozatának tekintí: ezen fensőbb ok az, melynek ölcssége, hatalma, tökélye előtt csodálat, bámulat és szent borzadálytól elragadtatva, áhitattal hajlunk meg. Mit a látható természetben főnségesnek nevezünk, az nem egyéb, mint Isten főnséges tökélyeinek tökéletlenebb nyilvánulása, csak viszonylagosan főnséges. Azon örök lény, kit a természet főnséges tüneményeiben még az Isten tagadó is leborulva kénytelen imádni, s kit ép úgy egyesek, mint az egész emberiség sor sában, s a történelem világrendítő eseményeiben tördre borulva imádnak, az tört el bennünket tisztelettel, a természetbeli Főnséges érzetével, akár a csillagos égben, akár a megmérhetetlen oceanban, akár az Aetna kitörésében szemléljük azt. Különösen az egyház az, mely Isten látható művei közt legfőnségesebb. Nála a térben és időbeni főnséget szépen rajzolja Anglia protestans történése. midőn írja, hogy a napjainkban fennálló társulatok közül csak a kath. egyház volt tanuja azon időeknek, midőn a Pantheonból az áldozat rüst gomolygott fölfelé, midőn még a párdúcok és vérengző tigrisek ordítottak Flavius Amphitheatrumában, a legbüszkébb uralkodó családok csak tegnap keletkezetteknek tűnnek fel a pápák sora előtt, még a velencei köztársaság is csak gyermek vala a pápaság mellett, s az is eltűnt, míg a pápaság áll, érinthetetlenül, mint az eltűnt időkből főnmaradt rendületlen oszlop telve étellel és ifju erővel, látta mindazon világi és egyházi intézmények keletkeztét, melyek ma Európában élnek és látni fogja enyészetiüket is, mielőtt az angol szászok — megmástitottan — britt földre léptek, mielőtt a frankok a Rajnát átlépték, mikor még Antiochiában a görög ékes-szólás virágozott, s Mekkában bálvány istenek imádtattak, az egyház már nagy és tisztelt vala. Meglehet, hogy még akkor is ifju erővel birand, ha majd egykor az új hollandi utazó tágas pusztaság közepett a London-híd egyik szét rombolt ívéhez támaszkodik, hogy szent Pál templomának romjait lerajzolhassa.

(Vége köv.)

A látás, mint szellemi munkásságunk egyik főközege.

— Lélektani tanulmány —

Irta K. Prótás.

(Folytatás)

II. Kitüntetve, hogy a látás mily nagy szerepet játszik lelkünk első főtehetsége — az ismerőtehetség körében: jó lesz az érzés tehetségére vonatkozólag is a látásról röviden megemlékezni. Evégből először is tudnunk kell: mi az érzés? „Az érzés a lélek azon munkássága, melynél fogva ő a külbenyomások — vagy saját képzetek által föltételezett állapotát a kellemes vagy kellemetlen alakjában közvetlenül szemléli.”

S vajjon már eme külbenyomások és képzetek, melyek a lélekben kellemes vagy kellemetlen állapotot idéznek elő, miáltal közvetítettek a lélekhez, vagy ébresztettek fel benne? E kérdésre adható minden egyéb feleletet mellőzve, felvett tárgyamhoz térek s azt mondom: hogy a lélek emez állapotának előidézésében egyik leghatalmasabb eszköz épen maga a látás; mert a külbenyomások egyik legtevékenyebb közvetítője a szem. — Látásával a szem tárja fel a világot kellemes vagy kellemetlen alakjában a lélek előtt, azért igen sok érzetnek is kellemes és kellemetlennek, jó vagy rossz — felgerjesztője szokott lenni. Ezek közül némelyeket, mint: részvétet, vonzódást vagy idegenkedést bizonyos dolgokhoz, vagy dolgoktól, örömet, szomorúságot, hűságot, vallásos érzületet stb — felemlitek. Ezeknek felgerjedése a látás útján így szokott történni:

Ha meglátok valakit szerencsétlenség közepe, vagy rongyokban hideg időben, éhségben stb. — e látvány részvétre gerjeszt. Meglátva előttem valamely kedves tárgyat, pld. egy szép tájképet, vonzódást érez iránta, azt, vagy olyant birni vágyom, óhajtom, sóvárgom; ha pedig egy nem tetszetes jelenet, pld gyilkosság táruul fel szemeim előtt idegenkedem, tőle undorodom, irtózom, s ha eme jelenet hirtelen lepett meg: megijedek, rémülök, iszonyodom, kétségbe esem s lassanként, ha szükséges testi és lelki erélyes önuralommal nem bírok: aggály, félelem, irtózat, borzalom, remegés kezdenek rajtam és bennem uralkodni. Innen van, hogy a gyilkostól, kivált, ha egy kedves emberünket ölte meg, nem csak látásra, hanem még pusztán rá gondolásra is borzadva iszonyodni szoktunk. E betegségben szenved a rajta elkövetett merénylet után a jelenlegi olasz királynő is — De úgy hiszem, hogy e kellemetlen érzetek után jól esik egy kis öröm is. Vizsgáljuk tehát, — hogy gerjed fel? Petike kiszaladva az utcára, meglát Jankón egy szép új ruhát, megszereti, vágyat érez egy olyan iránt. Azért visszafut atyjához és kéri, hogy csináltasson neki is egy olyan ruhát, milyen Jankónak van. Apja megteszi, és Petike örömmel telik el, mert mit látás után megkívánt, azt elnyerve bírja — Ellenben, ha vágya nem teljesül szomorodik, még sir is belé s e szomorúsága majd meg átmehet aggodalom, keserv, boszankodás, ha rag és boldogtalanságba is. Szegény Petike! — Vannak oly emberek is, kik önmagoknak és másoknak igen akarnak tetszeni. Ha tehet nek folytonosan tükör előtt állának, hogy magokat lássák. Szapponyozzák, ékesítik magukat, hogy cifráknak és szépeknek láttassanak. E tulságos tetszelgési ohajtó vágy: hűség, mely, hogy annál inkább szépelegjen magának, mindig a legujabb divat szerint kíván öltözködni, s így kinövekszik divatkorosság, mely állapotában Piroška meglátván Pepikén ragyogni és fényleni a hűség sallangjait irigykedni kezd, hogy mért nem öltözködhetik ő is úgy, mint más, s nem irgalmaz, míg apja legalább egy havi jövedelmét a divat áldozatául nem dobja.

De a látás a vallási érzület felkeltésére is nagy

hatással van. Ugyanis, bármily feslett lelkületű legyen is valaki, bemenve egy templomba, hol ájtatos zengedelmek és imák közt a hívők imádják a mindenség Urát: ha egyebet nem is, de bizonyos megilletődést érez keblében, — mely tisztelni készíti a jámbor buzgóságot. Ha látja a legszentségesebbek imádásakor a csengettyű hangjaira térdre borulni őket: ő is — ha mindjárt látásból is — önkénytelenül fejet hajt, mert mintegy szegényli vallástalanságának nyilvános jelét adni. De áttérve a való országába, az igazi vallásos ember egy szent kép, feszület vagy templom látásakor önkénytelenül kalapot emel, s legalább egy „dicsértessék a Jézus Krisztus“ salvasos érzületének kifejezést is ad. A legendák sok példát hoznak fel, hogy az üldözöttből üldözött, hogy a kereszténység bakójából annak erős bajnoka lett. Mert a valláshoz való tántoríthatlan ragaszkodás, hősi elszánt bátorság és legyőzhetlen törelem, melyek nem féltek a kemenczék égető hevétől, nem borzadtak a Tiber elnyelő hullámaiktól és Néro fáklájaitól, s azon angyali mosoly látása, melylyel a legvérengzőbb kínoztatásokat fogadni szokták: elvetették a hóhér bárdját, s ajkait ily szavakra nyitották: öljetek meg engem is, mert keresztény vagyok. . . . Sanguis martyrum semen christianorum!

Ily hatalmas befolyást gyakorolt a látás az ember érző tehetségére is. Azért méltán illenek rá azon dicséretnek, miket igen sokan hangoztatnak róla. „Mi a nap és hold az égen, az a látás az emberre nézve.“ Szt. Ambrus. És egy híres szerzetes mondja: „Oculi, ducti vel corporis utilitate, vel mentis curiositate, vel proximi charitate, vel etiam moti in Deum pietate ocysime partes omnes perlustrant. P. F. Josephus a S. Maria.

(Folyt. köv.)

TÁRZA.

A z üve g e m b e r k e .

Irtá: Mylius Otfrid.

Szabadon fordította: Dr. Fülöp Adorján.

IV.

(Folytatás.)

A jelenlevőket hideg borzongás fogta el, csak Miklósról s Ágostonra nem tett az elbeszélés semmi hatást. Kati azonban, ki leginkább látszék figyelni s érdeklődni, rövid gondolkodás után csudálkozva kérde: „És mégis kiásta azután József az üvegemberkét?“

„Ki bizony,“ mondá Grimselné komolyan. „Katonáskodása alatt káromkodni, kártyázni s mindenféle rosszat tenni tanult s elfelejté a jószágos Istent. Hogy mily körülmények kényszeríték, hogy kiássa a pénzt és az üvegemberkét, nem tudom, de hogy kiásta, azt bizonyosan mondhatom. Boldogult anyám 10 évig lakott nála azon időben, mikor már telkes gazda volt.

Egy éjjel azonban, a mint anyám nekünk elmesélte, látá, hogy József egy üvegből kis ördögöt veve elé, megmosá borral, selyem ágyacskába fekteté, leterdeive előtte marada az első kakasszóig. Azután megint visszatevé az üvegbe, eloltá a lámpát, s csendesen osont el ágyába anyám mellett, ki ájultan fekvők a küszöbön. József észrevevé anyám leleselkedését s gyakran szemére is hánytá, sokszor pedig olyanokat pillantott rá, mintha elakarta volna nyelni. Nem sokára azonban meghalt József s felesége vette át a gazdaságot, ki egyedül lakott künn a tanyán. Boldogult anyám még azután is sokszor összeborzadt, ha az a boszorkányság csak eszébe is jutott. Anyám halála után engem a bojtárnak özvegye vett magához, ki keresztanyám is volt, s ki még nagyon sokáig élt s úgy tartott, mint saját gyermekét. Jaj milyen gazdag volt! Vékával mérte a huszast, s úgy állott egymáson a len meg a vászon, hogy akár három tuczet menyasszony perefernuma is ki telt volna belőle. De nem volt nyugalma szegény asszonymnak, s én nem is cseréltem volna vele soha. Még most is szemem előtt lebeg az a visszataszító vénasszony, a mint összegörnyedt testtel, villogó szemekkel s fején csipkés fejkötővel ült a fonószéken, s fonogatott késő éjig, mert már nem is tudott többé aludni. Még most is élenken emlékszem, mily nyugtalanná lett, midőn az óra tizenketőt ütött s mint pislogott a szoba felé, melyben az üvegemberke vala. Mi fiatal lánykákul rendszeren a szövészeken elálmosodtunk s el is aludtunk, de ilyenkor jól a kezünkre vert pálczikájával s jól lehordott. De később, a mint ő is megvénaedett, mind fecsegőbb lett, sokszor pedig igazán sok borzasztót össze-vissza beszélt nekem. Egy éjszaka neki bátorodtam s az üvegemberke felől kérdezősködtem; erre megijedt, haragos lett és leszidott. Később azonban megbékült, sőt elbeszélt mindent az üvegemberről, hogy t. i. mint kell azt ajándékba kapni, vagy lopni, külön szobába zárni, hova ember soha sem jut; mint kell csütörtök éjjelenként borba fürösztetni s a bort meginni, — mint kell pénteken hajnalban azt imádni. S a ki ezt megteszi, annak az üvegemberke ad sok pénzt és birtokot, hatalmat más emberek felett; megtanítja az elrejtett kincsek feltalálására, jó tanácsot ad neki minden dolgában és minden körülmények közt, s elűzheti a jégésőt és marhavészt is. Azután azt is elbeszélte keresztanyám, hogy ad az egyik üvegemberke egy másiknak hatalmat, ha zöld csütörtök és következő péntek közti éjjel azokat összezárják; s hogy az, a kinek birtokában van, nem tud addig meghalni, míg el nem ajándékozta feleségének, gyermekeinek, barátjának vagy annak, ki utolsó órájában mellette van; mert egy ily üvegemberke mindig akar valakit pártfogolni. . . .

„Igy bizony,“ mondá Grimselné rövid szünet után nagyon sohajtvá, miután üdülésül még egy csésze kávéat ivott meg; „ezt nekem mind keresztanyám asszony beszélé el, mikor én még fiatal leány voltam és engem hideg borzadály fogott el valahányszor nekem erről beszélt. Később elkezdett hirtelen betegeskedni s én előre láttam, hogy nem fogja már sokáig vinni. Én mindent megtettem ápolására; gyakran ol-

vastam neki a zsolosmából vagy imákönyvecskémből, de ez rá legkevesebb hatással sem volt: s nem tudta utánnam mondani az imádságot. Fájdalmi mindig nagyobbak lőnek, míg egyszer elközeledve érzé a halált, s én mellette viraszték. Megfordula így szóla hozzám: „Leányom vedd a nagyláda kulcsát, s hozd ki onnan azt a kis fekete csomagot s azt a zöldüvegecskét. Egy titkos dolgot kell elintézzünk.” „Jézus Mária keresztanyám!” kiáltám, „hagyjon nekem békét! hogyan áldozzam fel becsületesemet s örök üdvességemet ezért a boszorkányságért? Jaj, ha a fejemet leütnék, sem mer nek hozzá nyulni!” Erre elkezdett dühöngeni s szitkozódni, én pedig meg sem mertem mozdulni. Majd megszélidebben kezdé beszélni. „Leányom, édes leányom drága kedves leányom! Szépen kérlek, hozd ki nekem azt a fekete csomagot s üvegesét; bizon nem bánod meg, egy forintot adok.” „Nem megyek én,” mondám „száz forintért sem; mert ha jó volna az a mit kér, megtenném én pénz nélkül is!” Azután még több pénzt ígért és egy gránát gyöngysort aranykapocsal, azonban állhatatos maradtam. „De hát mit is akar az az üvegesével?” „Megmutatom neked az üvegemberkét!” mondá keresztanyám; neked akarom ajándékozni, hogy légy gazdag, uri leány, a mint ezt meg érdemled te bohó gyermek! Hogy majd találj egy uri férjet, ne pedig parasztot.” „Köszönöm szépen keresztanyám asszony!” mondám, „de szegénységem és lelkem üdvessége kedvesebb előttem.” Azután gondolám magamban: látni nem kerül pénzbe; mért ne tekinthetném meg az üvegemberkét, anyám is látta egykor s még sem halt bele. Végre neki bátorodám, vevém a ládakulcsát s elindulék, de háromszor rogytam össze, s vissza kellett térnem. Végre mégis bemenék, kinyitám a ládát s elővevém a két csomagot; de behunyván szememet, mert a ládában a sok arany s ezüst úgy csillogott, villogott, hogy szinte megvakultam bele. Két arasznyi magasságra vert aranynyal volt telve a láda! Én azonban g. orsan összeszedém magam és kisieték a kis oldalszobából, mert a kis üvegemberke elkezdett mozogni a kezemben s vékony hangon így szóla: „Üdvözöltek aranyos leányka, örvendek, hogy a kezembe vevél, jó leány! Meglátod, hogy még jó barátunk leszünk!” Én megijedek, hogy még

„Hogy még” akará Ágoston kiegészíteni, de Miklósnak leverő, gyanus tekintete elhallgattatá, s Grimselné is félbeszakítva beszédet s kivörösödött arcczal szikrázó tekintetet vete fiára.

„Na hát mit akar az ott? Menj és aludd ki magad,” mondá böszülten; „talán kötekedni akarsz vellem te csavargó!”

„Dehogy Grimsel asszony!” mondá Miklós, „eljárt a szája! Beszélje csak tovább! tehát anynyira megijedett, hogy”

„Igen, úgy megijedtem, hogy a csomagot az ágyba keresztanyámnak csak úgy oda dobtam,” folytatá tovább Grimselné észrevehető elfogultsággal; „erre kiugrottam a szóbából, de az ajtó hasadékán leskelődtem Egész életemben sem fogom elfelejteni. Jézus Mária . . . mit láttak az én bűnös szemeim”

„Hát ugyan mit?” kérdék az asszonyok nagy szív dobogással.

„Jézus Mária! az a látomány!” kiáltá Grimselné szemeit forgatva s mélyen sóhajtvá; „képzeljétek csak, a mint keresztanyám a dugócskát kiveszi az üvegből és megrázza, hát mi jó ki belőle, egy elől-hátul pupos koromfekete emberke, egyik lába lóláb, a más lába kecske láb s kétszarva a fején, épen olyan, mind egy ördög Csak borzadjatok édeseim! én is eleget borzadtam, midőn löször megpillantám S a kis emberke mind nagyobb lett, utoljára még nagyobb, mint egy gránátéros, keresztanyámnak az ágyában fejéhez ült s követelte tőle az én lelkemet, a mint meghaltadt volt. Képzeljétek az én lelkemet, az én hallhatatlan lelkemet A mint én ezt meghallom, vesd el magad neki iromodom, futok kerten-bokron, keresztül botorkázva a sirhantokon, elérek a kápián háza ajtó jához”

„Ej! úgy hazudik, hogy a gerendák is meghajlanak bele,” kiáltá Ágoston, hangos kacagással, mialatt Grimselné oly dühös lett, mint egy furia, s mérgében szólni sem tudván, gunyolódó fiának egy hatalmas pofonnal felelt. Miklós pedig elővéve bőrkötényéből a kalapácsot, olyant vágott az ablakfájára, hogy csak úgy zörgött s döngött bele minden.

„Uram Jézus, mit dörget úgy, Miklós?” kérdé Dálemné, kétszeresen boszszankodva, ez érdekesítő mesének megszakítása miatt, s a zaj miatt, mely még a kicsinyeket is felébreszthetné; — „elment az ez Miklós, hogy olyan nagyot üt az ablakpárkányra?”

„Ugy gondolom, komámaszszony, hogy nagyon helyt áll az én eszem!” mondá Miklós, „hanem attól félek, hogy e szörnyü hazugság alatt még a ház is öszszedől!”

„Hazugság? Én hazudtam?” kiáltá haragtól reszkető hangon Grimselné, „most már csak azért is megmutatom, . . . hogy egyetlen árva szócskát sem szólok többé!”

„Jöjj, Ágoston!” mondá Miklós, „mert úgy veszem észre, hogy még baj is lehet, ha mi itt maradunk. Asszonyokkal nem jó perelni. Különben is kevés híján készen vagyok az órházzal, s míg a festék meg nem szárad, nem lehet tovább dolgozni. Segíts az ablakfákat m helyembe vinni, s míg szárad a festék, egy két pohár sört meghatunk.”

Ágoston kérdőleg tekinté a csinos Katira, ki távozást inte, hogy haragvó anyját megbékíthesse. De az asszonyok is lehangolódtak, s egyik sem merte Grimselnét a történet tovább folytatására felkérni. A gyümölcsárusné pedig az asztalon még maradt kalácson s almákon tölté ki boszszuját, s duzzogva hallgatott; Lenka s Frigyes susogva beszélgetének egymással, s Grimselné boszszankodva fülelt oda, ha valjon nem az ő elbeszélése felől gyanakodnak e. Azonban ezek másról beszélgetvén, Grimselné is könnyebben érzé magát.

Végre Kati nem állhatván ellen kíváncsiságának, megszólítá: „Lássá édes Grimselné, szépen kérem, mondja el, mi történt azután keresztanyjával?” „Nem, én egy hangot sem mondok többé,” mondá daczosan; „nevetéséges bolondnak tartatok engem?”

„Korántsem“ mondák mentegetőzve, s addig kérlegették, míg engedett szavuknak.

„Különbén is végén járok az elbeszélésnek“, kezdé végre mormogva. „Elfuték a káplán urhoz s elmondván, hogy keresztanyám halálán van, s megkérém szépen, lenne oly jó, s adná fel az utolsó kenet szentséget. A míg a káplán öltözködék, felkeltém az egyházfit is. Ez vevé azonnal a kulcsokat, kinyitá a templom ajtaját s a szentséggel megindulánk keresztanyámhoz. A mint a szobába belépünk, keresztanyámat halva találjuk, a paplanon pedig az üvegemberkét. Ujra megijedek, s megmutatva a káplánnak az üvegemberkét, s a földön az eltört üveget, elbeszéltem neki az egészet. A káplán megdicsért, s azt mondá: „okos gyermek vagy leányom; olyan okos, a mily ügyes, gondoskodni fogok rólad, s hogy e boszorkányság többé senkinek se juthasson birtokába, nyomban meg kell semmisíteni. Egyházi mondá aztán „vágd a kemenczéhez“.

„Isten nevében“, mondá az egyházi s úgy a kemenczéhez vágta, hogy az ördögöcske ezer darabra pattogott szét. De oly zajt is okozott, mint egy ágyugolyó, s olyan szag keletkezett, mintha egy hordó szurkot és ként égettek volna el, mire a holt asszony nagyot kiáltva megfordult; az egyházfinak pedig úgy elégeté az üvegemberke a kezét, hogy késő vénségében is látni lehete nyomait!“

„Istennek szent anyja! mily borzasztó!“ kiálták az aszszonyok, és mély csend állott be. . . . „S aszszonyomnak is volna ilyen ördögös üvegemberkéje?“ kérdé Kati.

A gyümölcsárusné nem felelt egyenesen a kérdésre, s föl sem tekintett. „Boldog az, kinek nyugodt a lelkiismerete!“ monda, „Móhrné igazán gazdag, de láttatok öt csak egyszer is mosolyogni? Nem olyan e mindig, mintha gonosz szellem tartaná megszállva? Hát férje, a serfőző, nem épen ilyen volt e? Ismertem én még iskolás gyermek korában; ismertem még az anyját is, ki bábaszszony volt eleinte, azután halott öltöztető. Nem volt sem neki, sem a férjének semmije, mi kor összekeltek; s honnan szereztek volna azt a tömeltelen vagyont? S mit keres éjtelenként abban a kis szögletszobában, hova még ember nem juthatott be? Nem mondok én semmit, de a mi igaz, az igaz; a Katiénál élesebb szem látott sokat, s kinek a szíve tele van, könnyen megindul a szája, különösen, ha van egy jó barátnéja. kibén hü titok tartóra talál. Nem volt az a Rózi olyan ostoba, a ki Kati előtt ott szolgált. S miért is küldte volna el Móhrné Rózsi a szolgálatból?“

Kati nagyon elmélázó s komor leve, Grimselné gyanúsítása nála hiteltre talált. „Hm“, mondá mintegy magában beszélgetve, „a mit a szögletszobácsról monda, az igaz. Aszszonyom gyakran bezárkózik oda, de Isten mentsen, hogy valami rosszat gyanítsak. . . . Való, hogy gyakran olyan mogorva s daczos Angelikával, meg Wurmholz urral szemben is. . . . Rózi meg, a mint mondják, valóban pletykafészek volt, és aszszonyom azért küldötte el; de az is igaz, hogy midőn Binder cipészhez férjhez ment, hozományát ő állított ta ki. . . .“

„Épen az! de miért?“ kiáltá Grimselné: „annyija van, hogy azt sem tudja, hova tegye? A hallgatását vásárlá meg. A gonosz kutyának dobunk két konczot is, ugye?“

„De ha az valóban így van“, mondá Lenka, a mint Kati gondolataiba elmélyedt, „akkor Rózi igazán rossz. háladatlan teremtmény, s legkevésbbé sem érdemli meg ezt a jóságot

„Én is azt mondom!“ válaszolá Dálemné, s épen megakará hagyni gyermekeinek, hogy erről senkinek se szóljanak egy szót se, midőn künn léptek zaja halatszott, s Dálemné egészen meglepetve kíváncsian nyitá fel az ajtót, hogy ki jöhet ily későn hozzájuk, s bámultában majd hogy sóbálványá nem változott, midőn Angeikát férje karján belépni látta, kísérve egy szolgától, kinek kezében lámpa s teli kosár vala.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Jegyzőkönyv.** mely felvétellett: „Az alsó fehérmegyei rom. kath. tanítók önképzőkörének“ Borbándon 1880 év május 13-kán tartott rendes tavaszi gyűlésén; jelen voltak: Főtisztelendő Biró Béla gymnasiumi igazgató mint elnök, Köntzei Sándor, mint jegyző, Rancz János, Takó Béla, Ávéd Jákó, Antal István, Székely Lehel, Kiss Elek, Bothos Dénes, Simoffi János, Apáthy Miklós, Barabás Gergely, Lajos Sándor, Schlett Ferencz, Juhász András rendes tagok továbbá Román Izsák borbándi birtokos, mint vendég, mikor is:

1. Elnök tudatja, hogy tiszteletbeli elnök Nagyságos Nagy Imre főesperes kanonok ur a mai gyűlésen, bár kijött Borbándra, személyesen nem jelenhetik meg; mivel helybeli plébános nagyontisztelendő Molnár Mihály ur tegnap estve hirtelen elhalván, hivatalos teendői abban akadályozzák. . . .

mely előterjesztését elnök urnak a gyűlés tagjai szomoruan vették tudomásul.

2. Olvastatott a mult gyűlés jegyzőkönyve, mely minden észrevétel nélkül elfogadtatván, hitelesítetett.

3. Schlett Ferencz borbándi segédtanító gyakorlati előadást tartott az értelmes olvasásból. Ezuttal fölölvasta hangsúlyozva először maga a tanító Bárány Ignác első olvasókönyvéből: „A kert“ című olvasmányt. Azután a tanoncok olvasták felváltva mondatonként, miközben a tanító kérdezetve minden magyar szót s később egész mondatokat is román nyelvre fordított, és végül az egész olvasmányt egy tanítvánnyal saját szavaival magyar nyelven egy mással román nyelven elmondatta. A tanoncok eltávozván az iskolából, elnök kitézi bírálatra a gyakorlati tanítást. A bírálatban részt vettek Biró Béla, Kiss Elek, Székely Lehel, Apáthy Miklós, Ávéd Jákó, mire határozatilag kimondatott. . . .

Hogy a tanítás nagyon sikerült, s különösen kiemelendő a tanítónak azon eljárása, hogy mint román tannyelvű iskolában a magyarnyelv tanításának kellő módozatát eltalálta; továbbá, hogy tanonczai értelmesen tudnak magyarul olvasni, valamint az egyes szó-

kat és mondatokat úgy saját nyelvökre, mint magyar-nyelvre le tudják fordítani, s ha ezen iskolában a tanítók ezután is ily tanmódot fognak követni, úgy Borbánd községében egy évtized múlva nem lesz egyén, ki magyarul nem tudna. Ugy a gyakorlati tanítás sikerült, mint a fegyelem főtartása, valamint a helyes tanmód követéséért Schlett Ferencz tagtársnak jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott a gyűlés.

4. Rancz János fölolvasta bírálatát Fülei Sz. Lajos következő című értékezéséről: „Egy pár gondolat a nevelés körül.” Bíráló az értekezésnek mind nyelvezetét, mind tartalmát helyeslőleg emelte ki.

A gyűlés csatlakozván bíráló véleményéhez, elhatározta, hogy mind az eredeti dolgozatot, mind a bírálatot levéltárba teszi.

5. Barabás Gergely fölolvasta következő című értékezését: „Miképen lehetne külön nyelvű népiskoláinkban a magyar nyelv oktatását és magyar szellem terjesztését lehető sikerrel megoldani?

Megbírálás végett a jövő gyűlésig kiadatot Bothos Dénes tagtársnak.

6. Elnök a jegyzővel fölolvastatja a csikmegyei rom. kath. általános tanítótestület elnökének 12-1880. számú átiratát s ezzel kapcsolatban ugyan azon tantesület bizottságának az „Erdélyi egyházmegyei rom. kath. tanítóegyesület” alakítása szempontjából folyó év július 7 kén Gyula-Fehérvárt tartandó értekezletre küldendő képviselők választása ügyében a körhöz intézett felhívását.

Körünk a legnagyobb örömmel vette tudomásul ezen kezdeményezést s miután megvan győződve arról, hogy a tervezett szövetkezet által úgy az egyház, mint a haza; úgy a népnevelés mint az ipar csak nyerni fognak, elhatározta, hogy az alakuló gyűlésen lehetőleg minden tag személyesen fog ugyan megjelenni; tekintve azonban azt, hogy a megválasztott képviselőkre kötelességgel járó föladatak is fognak várni, két külön képviselő választását is elhatározta, s a választás megejtetvén, közfelkiáltással Bíró Béla elnök és Köntzei Sándor jegyző választattak meg képviselőkné.

7. Takó Béla maros-portusi lelkész, valamint Schlett Ferencz borbándi segédtanító, mint új tagok beléptek a körbe.

A gyűlés ezt örömmel vette tudomásul.

8. Apáthy Miklós ajánlja a borbándi tanítóknak, hogy az iskolai padok rendezésénél ügyeljenek arra, hogy a világosság balkez felől essék a tanoncokra.

A gyűlés tagjai is ez egyet eszmecsere tárgyává tették, mire határozatilag is kimondatot, hogy a mennyire csak a helyi körülmények engedik ezen paedagogia elvnek megfelelőleg kell intézkedni.

9. Elnök indítványozza, hogy nagyságos Nagy Imre kanonok főesperes óhajta szerint a jövő gyűlés Szász-Sebesbe tartassék meg.

Az indítvány elfogadtván s a gyűlés idejéül 1880. év október eleje tüzetett ki.

10. Jegyzőkönyv hitelesítésére elnök Rancz János és Barabás Gergely tagokat fölkérvén. a jelen gyűlést befejezettnek nyilvánította.

A jegyzőkönyv felolvasás után elfogadtván, aláíratott.

Bíró Béla. elnök Köntzei Sándor, jegyző. Rancz János Barabás Gergely.

— A rom. kath. elemi iskolák Kolozsvárt. Kolozsvár közigazgatási bizottságának június hó 2-án tartott ülésében a városi főorvos a r. kath. elemi iskolákról következő jelentést olvasott fel:

„A felső szénuczai — ugynevezett Körtéri elemi iskolában Esztegar Tivadar oktató ur dicséretet érdemlő, fáradhatlan eljárása mellett a legjobb rend, tisztaság, elsőkézből való levegő uralkodik, és ha bár főképen a nyári időszakban a gyermekek nagyobb részt meztlábások, mindamelllett a legjobb egészségnek örvendenek; mintegy 42 fiu és 22 leány részesül a rendszeres oktatásban.

A mellette lévő óvodában hasonlólag minden kifogástalan állapotban találtatt. Szarukán Teréz aszszonyság ész odaadással oktatja a keze alatt lévő mintegy 47 fiu és 53 leány egészséges csoportot, 3—6 évesek közti gyermekek. Ezen kis leány gyermekek által készült mindenféle apró kézimunka, u. m.: szalma-kalapok, párnák, szőnyegek és több apróságok a nézőt mindenféleképen bámulatra ragadni képesek.

Az ugynevezett „Augustaeum” néhai br. Jósikáné ő exellentiaja által alapított óvodában a szegények házával szemben Bőjtthe László oktató ur kitünő vezetése alatt mintegy 50—55 leány és 35 40 fiu valláskülönbőség nélkül nyert oktatást. Minden a legjobb rendben találtatik. A rendes oktatáson kívül még az énekekben is jártasak. A néhai örökemlékü alapító idejéből még ma is olvashatni a terem közepén kifüggesztett táblán levő verset:

Fény és pompa mulandó;
De örökre állandó,
A mit jót érez kebelünk,
És a jobb hazáért mivelünk.

Ott láthatni a hatalmas alapítóknak u. m.: Kovács Miklós püspök, és bibornok Haynald Lajos képén kívül Augustza császárné és br. Jósikáné főalapítók képeit. A mi az udvart és a kertet illeti, itten is láthatni a szorgalmas kéz nyomait, és mindezek dicséretére szolgálnak Bőjtthe László urnak.

A négy kath. elemi iskola gyermekei kevés kivétellel a legjobb egészségnek örvendenek. Mindössze az elmúlt télen csak négy gyermek halt el a járványos torokbajban. Az oktatásban mintegy 250—300-an részesülnek. Négy hátrányt kell észrevenni egy jó állapotú kút hiányában, és ha bár a kút meg van, de ennek felszerelése és kitarítása merőben hiányzik. A hol mintegy 100 lélek megfordul, ottan ha nem is egy ivó viznek, de legalább öntöző és tornácoknak, pitvarnak, udvarnak, pissioroknak felfrisítése szükséges viznek hiánya mindenesetre szemrehányást érdemel és az ilyen nagyszerű intézetek szegényére válik.

(„Kelet után.”)

—A Szent István-Társulat június 10-én tartott választmányi ülése.

Elnökölték: Cziráky János gróf-elnök ő excja és dr.

Tárkányi Béla apát-kanonok és alelnök ő nagysága.

Gróf-elnök ő excja megnyitván az ülést, Bornemissza Antal, a választmány egyik legidősebb tagja fölkelt, hogy tagtársai nevében egy közelebbi, a társulatot is megtisztelő esemény fölötti örömeinek adjon kifejezést. Tárkányi Béla apát-kanonok ő ngát, a mindnyájunk által szeretve tisztelt alelnök urat kettős kitüntetés érte. A magyar tud. egyetem hittani kara az egyetemi jubilaum alkalmából megválasztotta őt tiszteletbeli hittudorrá, a magyar tud. akadémia pedig tiszteletbeli tagjainak sorába emelte. Mindkét intézet az ünneptel férfi tudományos érdemeinek hódolt, melyek hazaszerte ismeretek, s melyek fényt árasztanak egyszer mind a mi társulatunkra is, melyet éveken át ő ngát tudományos híreinek megfelelő avatottsággal, bölcs tapintattal vezérel, s mind nagyobb virágzásra emel. Szónok valóban az összes választmány érzelmeit tolmácsolta, midőn az érdeműs és méltán újabb kitüntetésekkel megtisztelt alelnök urnak kívánta, hogy még számos éven át viselje a babérokat, melyeket tudományos érdemei fűztek haláltékkaira, s legyen a társulatnak még soká az, a mi eddig volt, bölcs vezetője.

Szónokhoz csatlakozott gr. Cziráky János ő excja, ki szintén a legmelegebb érzelmekkel emelte ki a társ alelnök urnak mind a tudományok, mind különösen a társulat iránti maradandó érdemeit, azon óhajts kifejezésével, hogy a választmány ezen ünnepélyes enuntiatíója, melyet az alelnök ő ngát tudományos érdemeinek kettős ünnepélyes méltánylása alkalmából tett, jegyzőkönyvileg is megörökíttessék. Mit a választmány egyhangulag, közfölkialtással elfogadott.

Az ünneptel férfi szerényen a társulatra ruházta a kitüntetések, melyek őt legújban érték. A theologia népszerűsítése, mely, mint monda, egész életében irodalmi működésének egyik főfeladata vala, épen azon társulat kebelében nyert fölkarolást és elterjedést, mely társulatnak élén most, mint alelnök szerencsés működni. Szívélyes köszönetet mondott azon kegyeletteljes elismerésért, melynek a választmány egyik érdeműs tagja és maga a mélyen tisztelt gróf-elnök ő excja által kifejezést adott, s továbbra is magát a gróf-elnök és az összes választmány eddig is hálával fogadott jóindulatába és szeretetébe ajánlotta. — Nyilatkozatát többszörös élszenés követte.

Társ alelnök bemutatá IX. Pius pápaságának harmadik és befejező kötetét Füssy Tamástól, s ezzel a társulat lerotta hegyeleti votumát, melyet a nagy IX. Pius püspöki jubilauma alkalmából tett.

Jelenté továbbá, hogy Cantu Caesar „Az utolsó harmincz év története“ című művének fordítása Egerben a mult vál. gyűlés határozata folytán munkába vétetett.

Ugy szintén jelenté társ. alelnök ur, hogy Zelliger József képezdei igazgatótanár II ik magyar-tót olvasókönyve e napokban már el fogja a sajtót hagyni.

Társ. alelnök ur kéziratban bemutatta a győri püspök ő excja által kiadás végett a társulatnak beadott horvát közép-kátét, melyet püspök ő excja 3000 példányban kiadatni óhajt. A választmány a művet kiadásra elfogadta, s alelnök ő ngát fölkérte, hogy a

kiadás módozataira nézve a püspök ő excjával összekötetésbe tegye magát.

Az utolsó vál. gyűlés óta a következő tagok léptek a társulatba. Alapító taggá lett: Pongrácz Bódog szent Ferenczrendi áldozár Bécsben. — Rendes tagok: Báró Aczél Béla. gr. Berchtold Rikárdné, Cserneki Markovits Sándor nagybírtokos, Knoll Károly akadémiai könyvtáros Budapestben, a moholyi kath. népkönyvtár, Kolmár József pozsonyi gymnasiumi tanár. dr. Ortway Tivadar pozsonyi akadémiai tanár, Kristó Ferencz bukaresti kovácssegéd. Boros Ferencz rétháti plébános. Ertl Ödön szépfalvi plébános, Reinlein József zádorlaci segédlelkész, Niderhauser Károly német-ségi kántortanító, Abfall Károly kislalusi plébános.

A titkár jelentette, miszerint Liszt Ferencz nagynevű hazánkfia s alapítótag a társulat céljainak előmozdítására 50 frtot adományozott. — Néhai Németh Mihály dróziói prépost egri kanonok a társulatnak 100 frtot hagyományozott, mely összegből a szabályszerű hagyatéki százalék levonásával 90 frt a végrendeleti végrehajtó ft. Szele Gábor prépost egri kanonok ur ő ngát által befizettetett.

A budapesti m. kir. tudományegyetemi bölcsészethallgatókat segélyző egyeletnek könyvtára s az ungvári irlgalmasrendi nővérek vezetése alatt álló leányiskola részére könyvek adományoztattak.

A pénztári kimutatás szerént f. évi január 1-től bezárólag június 10-ikéig a társulat bevétele: 31.141 frt 45 kr, kiadása: 30.533 frt 92 kr; pénztári maradék 607 frt 53 kr.

Az ügynökségben ápril—május hóban eladatott 25.748 példány könyv, 6005 drb szentkép, 1074 példány apróbb nyomtatvány; készpénzben bejött 4.528 frt 14 kr.

A jegyzőkönyv hitelesítésére fölkértek Csaplár Benedek és Liphay Kornél választmányi tagok.

— A nők neveltetése tárgyában a közoktatási miniszter valamenyi tanfelügyelőhöz a köv. tdköz. körendeletet bocsátotta ki. A nők neveltetése iránti közérzület évről-évre általánosabbá válván, most már minden jóra való, még szegény sorsu szülő is, igyekszik leányát nemcsak kiválóan jól neveltetni, hanem ez uton annyi ismerethez juttatni, melyik segítségével önállóan is megélhessen. De minthogy a szülők ezen törekvésének megfelelő elegendő leánynevelő intézet nincs, az utóbbi időben a nevelés megszerezhetésére az állami tanítóképezdek szemeltettek ki, s a tanítóképezdei növendékek felvétele idején, tekintet nélkül arra, hogy a leányok tanítóknkké kívánnának lenni, oly tömegeesen jönnek a tanítóképezdebe, hogy a felvételi vizsgálatokkal az igazgatótanácsok szertelenül megterhelhetnek, másfelől, a szülők leányaik elutasítása miatt kedvetlenül érintetnek és szükségtelen költségekkel terheltetnek. Ezen bajok kiküldésére felhivom Czimedet, hogy tankerületében, azonnal juttassa köztudomásra, hogy mostantól fogva az állami tanítóképezdebe az eddigi számokhoz képest még kevesebb számu s csak oly növendékek vétetnek fel, kik a kitünő előképzetség mellett biztosítékot nyújtanak arra, hogy tanítóképezdei pályájuk bevégeztével egyedül csak tanítóknk

kivánnak lenni s azon pályán maradni. Az ilyenek kötelesek még oly megyében is, hol állami tanítónőképezdek nincsenek, a megyei tanfelügyelőhöz nyújtani be folyamodványaikat, melyeket Czimed első sorban megvizsgál, s ha a fennebbi feltételtől eltérőnek találja, egyszerűen elutasít, a nélkül, hogy azt az illető tanítóképezde igazgató tanácsánál be is nyujtáná. A folyamodó köteles folyamodványát ezentul Czimedhez július 1-éig benyújtani, s Czimed az azután értekezetteket egyszerűen elutasítja, az elfogadhatókat pedig július 25-éig az illető tanítóképezde igazgató tanácsának beterjeszti.

A napi események köréből

— **Figyelmeztetés lapunk érdekében.** Minthogy már az 1880. év második felébe léptünk s különben is a lap kiállítása jelentékeny összegeket igényel, melyeket a tagdíjból s előfizetési pénzekből kell fedeznünk, tisztelettel kérjük az előfizetőket, hogy előfizetéseiket megújítani; a társulati tagokat, hogy tagdíjaikat befizetn s a kath. szellemű irodalom barátait, hogy a társulatnak új tagokat szerezni sziveskedjenek. Az alapítótagok semmit sem tartoznak fizetni. A pártolótagok 1880-ra 5 frtot, a rendes működő tagok 2 frtot tartoznak fizetni.

Előfizetési összegek: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, évnegyedre 1 frt o. é.

Mind a tagdíjak, mind pedig az előfizetési pénzek „Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat pénztárának Gyula-Fehérvártt a várban” czímen küldendők.

— **Török Antal** alsó fehérmegyei árvaszéki elnök, és a gy. fehérvári rom. kath. nagygynasium világi gondnoka, közelebről a Szent-István finövelvét és gymnasiumot megsemmisítette, s a talált állapotok iránt meglegegedéssel nyilatkozott, különösen meglepték a musaeum-physicum gyűjteményei s a rajziskola szép és szakszerű felszerelése és rendezettsége.

— **Értesítés.** Nyomós okok arra bírtak bennünket, hogy az általunk, mint a csikmegyei általános kath. tanítóegyesület választmányának megbizottai által erdély-egyházmegyei rom. kath. tanítóegyesület megalakítása végett f. évi június 7-re Gyula Fehérvárra hirdetett gyűlést ezen határnapról későbbi, kedvezőbb időre halasztsuk. Ezt azon kéréssel van szerencsénk a t. érdekletteknek becses tudomására juttatni, hogy valamint mi legkevésbé sem tekintjük az eszmét végképen elejtettnek, hanem csak a kivétel tekintetében biztatóbb napokra halasztottnak: úgy ők se mondjanak le hideg közönnyel az eszméről. sőt inkább tegyenek meg minden lehető, hogy az rövid idő alatt diadalmas érvényesülésre jusson. Keit Csik-Somlyón, 1880. június hó 16-án. A csikmegyei általános kath.

tanítóegyesület megbizottai: Földes József elnök, Imets F. Jákó m. k. t. főesperes, egyesületi alelnöke.

— **Custozzai** győzelem évfordulóját a helyben álmásozó bádnói ezred, mely ama győzelem alkalmával magát kitüntette, június 24-én este a várbeli sétatéri kioszkban zene-ünnepélyvel ülte meg. A kioszk és környéke zászlókkal volt díszítve, melyek közt igen szépen lengett a magyar nemzeti zászló is.

— **Nyilvános köszönet.** Méltóságos és Főtisztelendő Kovács Ferencz apát-plebános ur apáttá avatása alkalmából, a károlyfehérvári püspöki papnövelde hittanhallgatóinak kiosztás végett 30 o. é. frtot kegyeskedett adományozni.

Midőn ezen nagylelkű adományért szívünk mélyből köszönetet mondunk, nem tehetjük, hogy forró imát neküldjünk a minden jók Adójához, a nagylelkű adakozó bőkezűségeért és ne kérjük Istent, hogy ezen új kitüntetésében is kegyelmével elárasztva, hivesei lelkiüdvének munkálására az egyház és haza javára még sokáig éltesse. A ö v e n d é k p a p s á g.

— **Buzaföldet** verebektől megóvni. Minden állat s így a veréb is ismeri az ő természet szerinti ellenségeit, azoktól ösztönszerűleg fél, óvakodik. Tudjuk pedig, hogy a verebek természet szerinti ellenségei a ragadozó madarak és házi állataink közül a macska. Pusztítottunk el tehát egy macskát s azt köttessük fel a buza-föld közepén felszurandó mennél inkább kimagasló karó felső végére. Ez már magában ijesztőleg hat a verebekre: de ehhez járul még az is, hogy a ragadozó madarak érezvén az eset állat szagát s vágyván a prédára, folytonosan a körül röpdösnek, czirkálnak; a verebet pedig a félsz annyira távol tartja vetésüktől, hogy a nagy területen nem lehet látni egyet sem.

— **Miként lehet a pamutszálakat a lenvászonban felfedezni?** Mártsunk olajba egy száraz lenvászonzalagot s aztán nyomjuk ki erősen a fölösleges olajat. A lenszálak átlátszókká lesznek, a pamutszálak pedig fehérek maradnak. Így inódon meg lehet számolni a pamutszálakat a szövetségben.

— **Pályázat.** D a J. Kr! Sz. 39/1880. A korodin rom. kath. segéd-tanítói állomás üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat hirdetik. — Az állomással összekötött járandóságok a következők:

- a) Szabadszállás és veteményes kert.
- b) Tüzifa 9 darab vontatás.
- c) Pünkösti pénztárból évi segély . . . 50 frt o. é.
- d) A templom pénztárból 50 frt . „
- e) Segéd tanítói illeték 36 véka gabona
- f) Harangozói kupából 40 véka gabona
- g) A takarékos magtárból évi . . . 50 véka gabona
- h) Ájtatos alapítványok után . . . 2 frt 10 kr o. é.
- i) Tandíjból 8 frt — o. é.
- j) Harangozás és stola 7 frt — o. é.
- h) 2 hold 1317 □ öl kaszáló használat.

A megnevezett állomásra pályázni kívánók felhivatnak, hogy keresztlevéllel, tanítói oklevéllel és egyéb eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat idei augusztus hó 15-ig a korondi rom. kath. iskolaszék elnökéhez nyujtsák be. Korond 1880-ik év június hó 17-én, Fazakas Pál, s. k. iskolaszék elnöke.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Nyomatott Klüger B.-nál, a püsp. lyc. gyorssajtóján, Gyulafehérvártt.